

לחמאס יש אסטרטגיית-על לפיוס

"הארץ", שאול אריאלי, 31.10.17

לא ניתן לנבא באם פיצוץ המנהרה לא ניתן לנבא באם פיצוץ המנהרה באזור כיסופים, שבו נהרגו שמונה פעילי הג'יהאד האיסלאמי וחמאס, יגרור תגובה מארגונים אלו, אך ניתן להעריך כי זה יהיה מבחן משמעותי ליחיא סינוואר, מנהיג חמאס ברצועה, לבלום או להכיל במהירות אירוע זה בכדי לשמור על האסטרטגיה אותה אימץ לאחרונה חמאס בראשותו.

ההמולה המלווה את משפחת נתניהו והחוק הצרפתי, יצרה ערפל כבד, המצליח לנתק מהשיח הציבורי בישראל את המתרחש במרחק קילומטרים ספורים, למרות הפוטנציאל הטמון בו לשינוי דרמטי במציאות הנוכחית.

ההידרדרות המתמשכת ביכולתו הכלכלית של חמאס ובמעמדו המדיני, כתוצאה מהסגר המתמשך שהטילה ישראל, ממדיניותו של א-סיסי, מהמהלכים הערביים נגד קטאר וממהלכיו האחרונים של עבאס, הביאו את סינוואר, כמו את קודמו, איסמעיל הנייה, טרם "צוק איתן", להציע לעבאס את ניהול הרצועה. מהלך זה נתפש כצעד אחד אחורה, אך לתפישתו של סינוואר, הוא מקדם את חמאס יותר משני צעדים קדימה - הוא משחרר אותו מאחריות לתושבי עזה ומאפשר לו לפרוץ מגבולותיה הצרים לגדה המערבית, מזרח ירושלים, ישראל ומדינות האזור. סינוואר מכיר במה שמרבית שרי ממשלת ישראל אינם מכירים: אש"ף, למרות חולשתו, הוא הפלטפורמה הטובה ביותר להגיע לפריצה משמעותית זו.

לשם כך, סינוואר, יחד עם ההנהגה החדשה שמסביבו, בקוראם נכון את מאוויי הציבור הפלסטיני בפיוס זה למעלה מעשור, מוכנים להרחיק לכת ככל שנדרש בכדי להשיג אותו, וביתר דיוק את ההנהגה המשותפת. חוסאם בדראן, מי שמונה להיות האחראי על תיק הפיוס עם פתח מטעם חמאס, אמר בראיון ראשון לעיתון "אלחיאת" היוצא בלונדון כי "ההנהגה החדשה בחמאס המבוססת על אסירים משוחררים (בעסקת שליט), שלא היתה מעורבת בפיצול הפנים-פלסטיני, היא שהחליטה לסיים בכל מחיר את הפיצול הזה". ההבהרה שפירסם לאחר מכן אינה מבטלת את הביקורת כלפי ההנהגה הקודמת בראשות משעל, שזכתה לביקורת מתנועת פתח, כי שירתה את האג'נדה של האחים המוסלמים ושל קטאר וטורקיה שלא רצו בפיוס הפלסטיני.

אף בסוגיית הזרוע הצבאית, הולך סינוואר כברת דרך משמעותית ואמר החודש: "אנחנו כעם עדיין בשלב השחרור הלאומי, ואנחנו לא יכולים לוותר על הנשק שלנו. הנשק שלנו צריך להיות תחת מטרייה לאומית כוללת, שבה ישתתפו כל הפלסטינים, והמטרייה הזאת היא אש"ף. הנשק של גדודי אל-קסאם הוא רכוש של העם הפלסטיני". קרי, אש"ף הוא הארגון המייצג של הפלסטינים, ככזה עליו

לכלול את כלל הארגונים, וכשזה יקרה, חמאס יוותר לטובתו על שליטתו בנשק, תחת ההנחה כי הוא זה שינהיג את אש"ף.

הנהגת חמאס אינה מתרגשת מזריית החול של נתניהו וממשלתו, שהכריזו שלא יקיימו מו"מ עם הרשות הפלסטינית הכוללת את חמאס. ראשית, היא יודעת את הדבר הבסיסי ביותר, שנעלם מעיני הציבור בישראל: ממשלת ישראל מעולם לא נשאה ונתנה עם הרש"פ, אלא אך ורק עם אש"ף - הנציג הלגיטימי והבלבדי של העם הפלסטיני, זה שעצרת האו"ם שידרגה את מעמדו מארגון למדינה משקיפה ב-29 בנובמבר 2012. אין זה בסמכותה של הרש"פ לנהל מו"מ על הסדר הקבע. היא יכולה להתפרק מחר אך "פלסטין" תמשיך להתקיים כמדינה משקיפה, שיו"ר אש"ף הוא נשיאה.

שנית, הנהגת חמאס מודעת לעמדת ממשלת נתניהו, השוללת את פתרון שתי המדינות. סגנו של הנייה, ראש הלשכה המדינית, סאלח ערורי, אסיר משוחרר אף הוא, הבהיר את העניין בחודש החולף: "הדרך המדינית נכשלה ולא קידמה דבר, לא הביאה לעמנו את סיום הכיבוש. אבל יחד עם זאת, תנועת פתח ושותפיו לפיוס באש"ף מאמינים בדרך הזאת, וחושבים שהפילוג משרת את נתניהו להרוס את הדרך הזאת. אנחנו בחמאס, מסיבותינו המיוחדות, רוצים להשיב את אחדות העם הפלסטיני ולחזק את עמדתו, מקומו ויכולתו להתמודד עם המיזם הציוני. אנחנו שותפים להם ברצון לאחד את הזירה הפלסטינית כדי להפיק מכך תועלת בפעילות המדינית לטובת עמנו ובעייתנו. אנחנו ושותפנו נצעד למימוש האינטרסים של עמנו בפעילות התנגדות ופעילות מדינית."

כלומר, חמאס לא יישא וייתן עם ישראל, אך הוא לא יפריע לאש"ף לעשות זאת. ואם נדרש פיוס לשם כך, חמאס יעניק אותו, רק בכדי להראות כי הדרך המדינית נכשלה בלי קשר לפילוג הפלסטיני. אז יוכל לבוא בידיים נקיות לציבור הפלסטיני ולהגיד "ניסינו הכל" עם ישראל, ולכן על פתח ועל דרכו המדינית לפנות את מקומם לחמאס ולהתנגדות המזוינת; חזרה לאמנת אש"ף המקורית, טרם הסכמו אוסלו, שקידשה את המאבק המזוין.

המצרים, שהאינטרסים שלהם לא חופפים במלואם את אלו של ישראל, מעדיפים לאחד שורות בעולם הערבי מול האיום הטורקי והאיום האיראני על הלאומיות הערבית. עבאס, המבין את המלכודת אליה הוכנס על ידי המצרים, בהסכמת האמריקאים, ומודע לעמדת ממשלת נתניהו, עושה הכל בכדי להיחלץ ממנה ומהסכם הפיוס. לאחר פגישתו עם עבדאללה מלך ירדן בשבוע שעבר אמר: "במסגרת ההסכם בקהיר צריכה להיות רשות אחת, חוק אחד, נשק אחד באופן שלא יהיו מליציות, שזה דגם לא מוצלח. זו כוונתנו בפיוס". כלומר, כניסתו של חמאס לאש"ף תותנה בהכלת הזרוע הצבאית.

בתנאים הנוכחיים, לא גדולים הסיכויים להשלמת תהליך הפיוס והשגת הסכם. חמאס, המפסיק החל מיום רביעי את גביית המסים במעברים, יישאר חסר יכולת לשלם משכורות לעובדיו. גם אם יימצא פתרון כספי זמני, חוסר היציבות יהיה רב מכדי שישרוד זמן ארוך. כל הסלמה בין חמאס וישראל תזכה לתמיכה של הציבור הפלסטיני. באווירה הקיימת, כישלון הפיוס ירבוץ לפתחו של עבאס, שלא

יוכל להאשים את חמאס, ובלית ברירה עלול להצטרף לסבב האלימות בדרכים שונות. ישראל עלולה לעמוד בפני חזית פלסטינית מאוחדת שבה חמאס נותן את הטון.

כיבוש עזה, על פי משנתו של שר הביטחון ליברמן, רק תגדיל את הפצעים המדממים; חמאס ייחנה מאחיזה חזקה הרבה יותר בגדה המערבית, במזרח ירושלים ואפילו בקרב חלק מערביי ישראל.

ממשלה מפוכחת בישראל, היתה מנסה לאמץ את תפיסת הג'ודו ולגרור את החמאס לתוך אש"ף, במקביל לחידוש מו"מ כן ואפקטיבי להסדר קבע. עבאס ייחנה מהיוקרה הנדרשת כדי להבטיח שאינו מאבד את כיסאו לסינוואר, וחמאס יאלץ בעל כורחו להכיר בכל ההחלטות התקפות של אש"ף, העונות לתנאים של הקוורטט ובראשם הכרה בישראל. אך נראה, כי עלילות משפחת נתניהו דחופות וחשובות יותר לממשלת ישראל.